

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації роботи Волкової Наталії Валентинівни
«Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх інженерів-
педагогів у галузі харчових технологій», представленій на здобуття
наукового ступеня доктора педагогічних наук із спеціальності
13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження Н. В. Волкової обумовлена формуванням фахівців нової генерації, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, забезпечувати його ефективність для досягнення програмних результатів навчання. Стратегічною основою розвитку освітньої системи є еволюційний підхід, застосування якого дозволяє використовувати наявний педагогічний та інтелектуальний потенціал. Важливим аспектом удосконалення організації освітнього процесу є природне пристосування діючих компонентів системи освіти до нових потреб суспільства.

Сучасний ринок праці потребує кваліфікованих конкурентоспроможних фахівців з професійної освіти, що зумовлює необхідність удосконалення змісту їх підготовки в умовах постійного розвитку техніки та технологій. Особлива роль відводиться професії інженера-педагога (педагога професійного навчання) у галузі харчових технологій, діяльність якого пов'язана з підготовкою робітничих кадрів у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, установами й організаціями харчової галузі. Специфіка діяльності інженерів-педагогів у галузі харчових технологій в сучасних умовах потребує нового прагматичного підходу до їх підготовки, модернізації змісту, методичної системи, технологій та умов, що забезпечують пріоритет індивідуально-творчого, технологічного, гуманістичного підходів, особистісно-орієнтованої парадигми професійної освіти.

Концепція підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій уможливорює її професійну спрямованість, зумовлює формування у здобувачів вищої освіти готовності до професійної діяльності у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, установах та організаціях харчової галузі, стимулює активність, самостійність, ініціативність особистості в практичній діяльності й розвиток креативних здібностей, слугує імпульсом професійної творчості, становлення самодостатності та самоствердження майбутнього фахівця у професійній сфері. Сформованість окреслених умінь забезпечує конкурентоспроможність і професійну мобільність таких фахівців, як запоруку соціального та економічного становлення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до «Національної доктрини розвитку

освіти в Україні», тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки та методики технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету, держбюджетної теми «Модернізація підготовки майбутніх фахівців професійно-педагогічного напрямку в умовах освітнього простору» (№ 0119U102964). Тему дисертації затверджено вченою радою Криворізького державного педагогічного університету (протокол № 12 від 23 червня 2016 р.) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол № 6 від 28.11.2017 р.).

Попередню експертизу дисертації проведено у Рівненському державному гуманітарному університеті (протокол № 4 від 08.04.2024 р.).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше*:

– *науково обгрунтовано* теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх інженерів-педагогів (педагогів професійної освіти) у галузі харчових технологій;

– *виокремлено* найбільш дієві педагогічні умови професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій;

– *обгрунтовано* змістовне наповнення понять «професійна підготовка», «система професійної підготовки», «готовність до професійної діяльності» майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій;

– *розроблено і спроектовано* педагогічну систему професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій, яка враховує вимоги професійної діяльності, конкурентоспроможність на внутрішньому і зовнішньому ринках, та охоплює: методологічно-цільовий (містить мету й завдання, методологічні підходи й принципи професійної підготовки); змістовий (містить теоретичні основи творчої професійної діяльності, вміння, навички, креативні дії, способи нестандартного вирішення професійних проблем); технологічний (складається із взаємодії, співпраці й співтворчості викладача й студентів у ході професійної підготовки, використання різноманітних технологій, активних форм і методів, психолого-педагогічного супроводу, педагогічного дизайну); моніторингово-оцінний (містить методику моніторингу, критерії й показники рівнів готовності до нестандартної професійної діяльності в галузі харчових технологій, як показники продуктивності цього процесу, очікуваний результат і корекцію (за необхідністю) досягнутих результатів, що реалізуються за допомогою діагностичного інструментарію) компоненти;

– *з'ясовано* сутність готовності майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до професійної діяльності, як важливої характеристики педагогічного професіоналізму; виокремлено її структурно-компонентний склад, критерії, показники та рівні;

– *удосконалено* критерії оцінювання, інструментарій діагностування рівнів сформованості готовності майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до професійної діяльності;

– *подальшого розвитку* набули ідеї та концептуальні підходи до організації та реалізації педагогічної системи професійної підготовки майбутніх

інженерів-педагогів до нестандартної діяльності, що обґрунтовані у вітчизняній та зарубіжній науці та практиці.

Теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що в ході дослідження виконано аналіз наукових дефініцій проблеми підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій; обґрунтовано теоретико-методологічні основи концепції професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій, яка об'єднує методологічний, теоретичний, змістовно-процесуальний й практичний концепти; з'ясовано особливості педагогічної діяльності викладача у процесі професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій; схарактеризовано специфіку готовності до нестандартної діяльності у галузі харчових технологій, як механізму ефективності професійної підготовки та її впливу на динаміку професійного зростання студентів; виокремлено особливості формування цього складного особистісного утворення у процесі професійної підготовки студентів; запропоновано авторське тлумачення понять: «професійна підготовка», «система професійної підготовки», «готовність до професійної діяльності у галузі харчових технологій»; диференційовано й теоретично обґрунтовано структурно-компонентний склад педагогічної системи професійної підготовки студентів до діяльності у галузі харчових технологій, критерії, показники та рівні сформованості готовності до нестандартної діяльності майбутніх інженерів-педагогів, як результату ефективності педагогічної системи професійної підготовки; доповнено психолого-педагогічні та методичні засади професійної підготовки студентів до нестандартної діяльності у галузі харчових технологій в умовах педагогічного закладу вищої освіти.

Практичне значення одержаних результатів дослідження одержаних результатів дослідження вможливило широке застосування теоретичних положень, узагальнень й розробленого психолого-педагогічного супроводу підготовки майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності у галузі харчових технологій. Адаптовано в освітньому процесі систему професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів до діяльності у галузі харчових технологій; підготовлено навчальний курс «Органолептична оцінка харчових продуктів»; лабораторні роботи з курсу «Технологічне обладнання закладів готельного і ресторанного господарства»; методичні рекомендації щодо організації та проведення лабораторного практикуму «Проектування та САПР об'єктів ГРГ», різних видів педагогічної практики студентів.

Матеріали дисертації, апробовано в ході експериментальної роботи. Навчально-методичне забезпечення авторського курсу «Органолептична оцінка харчових продуктів» може використовуватися під час професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів в галузі харчових технологій у закладах вищої освіти, в яких здійснюється підготовки бакалаврів спеціальностей 015.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології), 015 Професійна освіта (Сфера обслуговування), а також для підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Розроблений науково-методичний супровід містить навчально-методичні комплекси освітніх компонентів (нормативної та вибіркової складових), методичні вказівки з різних видів практики.

Результати дисертації було **впроваджено** в освітній процес закладів вищої освіти: Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 9 від 13 березня 2024 р.), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка № 357/01 від 05.03.2024); Української інженерно-педагогічної академії (довідка № 106-01/08 від 14.02.2024); Подільського державного університету (довідка № 01-14/76 від 28.02.2024); Криворізького державного педагогічного університету (довідка № 08-29/3 від 13.02.2024); Університету Григорія Сковороди в Переяславі (довідка № 101 від 21.02.2024).

Апробація результатів дослідження: основні положення та результати дослідження викладено в доповідях, обговорено та схвалено на засіданнях і науково-методичних семінарах кафедри педагогіки та методики технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету, засіданнях кафедр закладів вищої освіти, в яких проходила апробація результатів дисертаційної роботи, а також на міжнародних, усеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема:

міжнародних: «Теоретичні аспекти взаємозв'язку змістового та процесуального компонентів професійної підготовки майбутніх учителів технологій» (Дніпропетровськ, 2013); «Використання мультимедійних технологій у сучасному навчально-виховному процесі вищої педагогічної школи» (Київ, 2013); «Розроблення змістово-процесуального компонента студентів технологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки» (Суми, 2015); «Інформаційна підготовка майбутніх інженерів-педагогів у сучасних умовах» (Тернопіль, 2016); «Теоретичні і методичні засади реалізації інноваційних технологій у професійній діяльності майбутніх учителів технологічного циклу дисциплін» (Київ, 2016); «Система професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчових технологій» (Кривий Ріг, 2016); «Формування педагогічних знань і вмінь майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій» (Черкаси, 2017); «Підготовка майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до вивчення та використання педагогічного досвіду як соціально-педагогічна проблема» (Кривий Ріг, 2017); «Щодо підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій» (Луцьк, 2017); «Організація контролю навчальних досягнень майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій у процесі вивчення дисциплін загально професійної підготовки» (Черкаси, 2018); «Теоретичні основи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій» (Вінниця, 2018); «Features of the professional activities of future engineer-and-teachers in the field of food technology» (Georgia, Batumi, 2018); «Теоретичні аспекти взаємозв'язку психолого-педагогічних в спеціальних дисциплін при підготовці майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій» (Черкаси, 2019); «Підвищення ефективності психолого-педагогічної підготовки – основа формування професіоналізму майбутнього інженера-педагога у галузі харчових технологій» (Луцьк, 2019); «Формування інформаційно-конструктивної компетентності майбутніх інженерів-педагогів в області харчових технологій» (Бердянськ, 2019); «Моделювання освітньої технології формування професіоналізму інженера-педагога в процесі його професійної підготовки» (Херсон, 2022); «Шляхи формування професійної

майстерності майбутніх інженерів-педагогів з харчових технологій» (Глухів, 2022); «Основні параметри техніко-економічного обґрунтування ЗРГ, що проєктуються» (Київ, 2023); «Критерії та показники ефективної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій» (Луцьк, 2023); «Результативно-оціночний компонент організаційно-змістової моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів до використання педагогічного дизайну» (Київ, 2023);

всеукраїнських: «Моделювання реалізації взаємозв'язку змістового та процесуального компонентів навчання дисциплін технологічного циклу» (Кривий Ріг, 2015); «Психолого-педагогічна підготовка майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій в умовах модернізації системи вищої освіти» (Бердянськ, 2017); «Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів» (Кривий Ріг, 2017); «Професійно-педагогічні вміння в системі підготовки майбутніх інженерів-педагогів на основі компетентнісного підходу» (Вінниця, 2018); «Розвиток професіоналізму у майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій» (Умань, 2019); «Сутнісно-змістова характеристика інформаційно-конструктивної компетентності майбутніх інженерів-педагогів в області харчових технологій» (Кривий Ріг, 2019); «Сутність та специфіка компетентно-діяльнісного підходу в системі вищої освіти при підготовці інженера-педагога у галузі харчових технологій» (Харків, 2020); «Принцип наступності компетентно-діяльнісного підходу у підготовці майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій» (Переяслав, 2022); «Інтерпретація отриманих результатів дослідження формування базових професійних компетенцій майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій» (Глухів, 2022); «Моделювання процесу формування професіоналізму у майбутнього інженера-педагога у галузі харчових технологій в умовах університету» (Київ, 2022); «Моделювання процесу формування професіоналізму у майбутнього інженера-педагога в галузі харчових технологій» (Чернівці, 2022); «Підготовка майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій: компетентнісно-діяльнісний підхід» (Переяслав, 2022); «Моделювання освітньої технології формування професіоналізму інженера-педагога у галузі харчових технологій у процесі його професійної підготовки» (Глухів, 2023); «Кваліфікаційні вимоги до підготовки бакалаврів спеціальності 015 Професійна освіта. Сфера обслуговування» (Кривий Ріг, 2023); «Формування готовності здобувачів вищої освіти до використання цифрових технологій у професійній діяльності» (Кривий Ріг, 2023); «Аналіз основних кваліфікаційних вимог освітньої програми 015.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) при вирішенні професійно-орієнтованих завдань» (Кременець, 2023).

Достовірність та обґрунтованість одержаних результатів. Наукові положення та висновки є достовірними та обґрунтованими. Вони підтверджуються фактичними даними, узгоджуються з теоретичними положеннями, апробовані на 36 науково-практичних конференціях різного рівня, а також упроваджені в освітній процес 6-ти закладів вищої освіти.

Наукові праці, які відображають результати дисертації

Результати дослідження відображено в 67 наукових і навчально-методичних працях (з них 61 одноосібна), де 24 відображають основні результати дослідження (з них 1 одноосібна монографія, 3 статті, що індексуються в наукометричній базі (Web of Science, Scopus), 20 статей у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України), 43 додатково відображають результати дисертації (з них 1 лабораторний практикум, 1 стаття в зарубіжному виданні, 41 стаття у інших наукових виданнях і збірниках матеріалів наукових конференцій).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

Праці, у яких опубліковано основні результати дослідження

Монографії

1. Волкова Н. В. Підготовка майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності у галузі харчових технологій: теоретико-методичний аспект: монографія. Тернопіль: Вид-во «Вектор», 2024. 378 с.

Наукові публікації у періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection і SCOPUS

2. Volkova Nataliia Valentynivna, Kondrashov Nikolay Mykolayovych, Kondrashova Katerina Gennadyevna, Chuvasov Mykhailo Olegovich, Slyusarenko Nina Vitaliivna. Technologization of preventive activities in the system of preparing future teachers: Apuntes Universitarios. Peru. Vol. 11, No 4. (2021). P. 183–202. URL: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/17315464>.

3. Volkova N., Kondrashova L., Chuvasova N., M. Kondrashov, Chuvasov M., Kondrashova K., Pedagogical Design: Methodological Resource improving the Quality of university Education. Nuances Est. Sobre Educ., Presidente Prudente. V 33, e022017, Jan. / Dec. 2022. №1-18. DOI: <https://doi.org/10.32930/nuances.v33i00.94952>.

4. Nataliia Volkova, Lidia Kondrashova, Nataliia Chuvasova, Mykhailo Chuvasov, Olena Drazhko, Alina Mankuta, Iryna Krasiuk. Readiness of future teachers for successful professional activities is the result of effective management of the university's educational process. Revista GeSec São Paulo, SP, Brasil v. 14, n. 8, p. 14094-14109, 2023. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001055357300003>.

Статті в наукових фахових виданнях України

5. Волкова Н. В. Соціокультурний контекст професійної підготовки майбутніх педагогів в епоху інформаційної комунікації. *Збірник наукових праць*. Кривий Ріг: КДПУ, 2010. Вип. 30. С. 417–423.

6. Волкова Н. В. Педагогічні умови формування інформаційної культури студентів індустріально-педагогічних факультетів в контексті інформатизації професійної освіти. *Вища освіта України. Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*. Київ. 2010. Додаток 4, том V (23). С. 64–70.

7. Волкова Н. В. Формування інформаційної культури майбутніх фахівців: стратегічні орієнтири сучасної освітньої парадигми. *Педагогіка вищої та середньої школи*. Кривий Ріг: КДПУ, 2011. Вип. 32. С. 255–257.

8. Волкова Н. В. Шляхи ефективного формування інформаційної культури майбутніх інженерів-педагогів в умовах модернізації вітчизняної освітньої системи. *Педагогіка вищої та середньої школи*. Кривий Ріг: КП ДВНЗ «КНУ», 2012. Вип. 36. С. 575–583.

9. Волкова Н. В. Аспектування проблеми формування цілісного світогляду та інформаційної культури студентів ВПНЗ. *Гуманітарний вісник*. Додаток 1. Вип. 27, Том VI(39): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Київ: Гнозис, 2012. С. 120–128.

10. Волкова Н. В. Стратегічні цілі реалізації інформатизації вищої освіти. *Проблеми трудової і професійної підготовки: наук.-метод. збірник: у 3 т.* Слов'янськ: СДПУ, 2012. Вип. 17. Т. 1. С. 247–253.

11. Волкова Н. В. Системний підхід до професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. Київ: ІПТО НАПН України, 2016. Вип. 11. С. 10–15.

12. Волкова Н. В. Умови професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій у контексті сучасних євроінтеграційних процесів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вип. 46. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. С. 137–140.

13. Волкова Н. В. Компетентнісний підхід до підготовки майбутнього інженера-педагога в галузі харчових технологій. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. 2016. № 1. С. 137–140.

14. Волкова Н. В. Формування в майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до професійної діяльності на основі компетентнісно-креативного підходу. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я. М., 2017. Вип. 6. С. 123–137.

15. Волкова Н. В. Інноваційно-зорієнтований підхід як основа підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Збірник наукових праць «Військова освіта» Національного університету оборони України імені Івана Черняховського*. 2017. № 1(35). С. 31–37.

16. Волкова Н. В. Методи формування творчої особистості майбутніх інженерів-педагогів. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2017. № 54–55. С. 380–385. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2017_54-55_46

17. Волкова Н. В. Готовність до професійної діяльності як показник структурно-змістових і динамічних характеристик особистості майбутнього інженера-педагога у галузі харчових технологій. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогіка*. 2017. Вип. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2017_4_4.

18. Волкова Н. В. Професійна підготовка сучасного інженера-педагога у галузі харчових технологій в системі педагогічних категорій компетентнісного

підходу. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. Переяслав-Хмельницький: ПП «СКД», 2018. Вип. 8. С. 27–45.

19. Волкова Н. В. Підготовка майбутніх інженерів-педагогів до використання комунікативних технологій у закладах професійно-технічної освіти. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія*. 2019. № 1. С. 105–112.

20. Волкова Н. В. Основні тенденції формування професійної культури майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. Переяслав-Хмельницький: ПП «СКД», 2020. Вип. 11. С. 44–66.

21. Волкова Н. В. Методологічні підходи до дослідження формування професіоналізму майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2020. Вип. 56. С. 198–208.

22. Волкова Н. В. Провідні тенденції та психолого-педагогічні умови формування професіоналізму інженера-педагога в системі університетської освіти. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. Переяслав: ПП «СКД», 2021. Вип. 13. С. 64–78. URL: <https://education-journal.org/index.php/journal/article/view/251>.

23. Волкова Н. В. Підготовка майбутніх інженерів-педагогів галузі харчових технологій до використання педагогічного дизайну у професійній діяльності. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. Переяслав: ПП «СКД», 2022. Вип. 15. С. 52–70.

24. Волкова Н., Горбатюк Р., Кабак В. Формування здатності до особистісно-професійного саморозвитку в майбутніх здобувачів освіти. *Освітологічний дискурс*. № 3(42). 2023. С. 39–53. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2023.33>.

Статті в зарубіжних виданнях

25. Volkova N., Kondrashova L., Chuvashova N., Chuvashov M., Kondrashov. Student-Centrism-A Methodology for Improving the Quality of the University Educational Process. *International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE)*. DOI:10.9756/INTJECSE/V14I5.668 ISSN: 1308-5581 Vol 14, Issue 05 2022.

26. Volkova N., Kondrashova L., Chuvashova N., Chuvashov M., Mankuta A., Krasiuk I. Problem-cognitivetask – instrumental resource of pedagogical design in creasing the quality of university education. *Revistade Gestao E Secretaria do Management and Administrative Professional Review. RevistaGesecSaoPaulo, SP, Brasil v. 14, n 8, p. 14094-14109,23*. DOI: <https://doi.org/107769.gesec.v14i8.2517>.

1. Опубліковані праці, що додатково відображають наукові результати дисертації

27. Волкова Н. В. Теоретичні аспекти взаємозв'язку змістового та процесуального компонентів професійної підготовки майбутніх учителів технологій. *Розвиток соціально-гуманітарної освіти і науки в контексті модернізації вітчизняної вищої школи: матеріали Міжрегіональної науково-практичної конференції*. Дніпропетровськ: ТОВ «Інновація», 2013. С. 25–28.

28. Волкова Н. В. Використання мультимедійних технологій у сучасному навчально-виховному процесі вищої педагогічної школи. *Педагогіка мистецтва і мистецтво педагогічної дії*: матеріали XI Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті професора О. П. Рудницької. Київ, 2013. С. 27–29.

29. Волкова Н. В. Розроблення змістово-процесуального компонента студентів технологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки. *Розвиток інтелектуальних умінь і творчих здібностей учнів та студентів у процесі навчання дисциплін природничо-математичного циклу «ІТМ плюс-2015»*: матеріали II Міжнародної науково-методичної конференції. Суми: Вид.-виробниче підприємство «Мрія», 2015. С. 25–27.

30. Волкова Н. В. Моделювання реалізації взаємозв'язку змістового та процесуального компонентів навчання дисциплін технологічного циклу. *Фундаменталізація змісту загальноосвітньої та професійної підготовки: проблеми та перспективи*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Кривий Ріг, 2015. С. 6–9.

31. Волкова Н. В. Інформаційна підготовка майбутніх інженерів-педагогів у сучасних умовах. *Актуальні проблеми та перспективи технологічної і професійної освіти*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль, 2016. С. 18–20.

32. Волкова Н. В. Теоретичні і методичні засади реалізації інноваційних технологій у професійній діяльності майбутніх учителів технологічного циклу дисциплін. *Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 2016. С. 18–20.

33. Волкова Н. В. Система професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчових технологій. *Розвиток промисловості та суспільства*: матеріали Міжнародної науково-технічної конференції. Кривий Ріг, 2016. С. 16–18.

34. Волкова Н. В. Підготовка майбутніх інженерів-педагогів до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності. *Новітні комп'ютерні технології*: збірник наукових праць. Кривий Ріг, 2016. С. 85–87.

35. Волкова Н. В. Психолого-педагогічна підготовка майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій в умовах модернізації системи вищої освіти. *Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців-педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях*: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Бердянськ, 2017. С. 55–57.

36. Волкова Н. В. Формування педагогічних знань і вмінь майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Вища школа в контексті євроінтеграційних процесів*: збірник доповідей і тез Міжнародної науково-практичної конференції. Черкаси, 2017. С. 116–118.

37. Волкова Н. В. Підготовка майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до вивчення та використання педагогічного досвіду як соціально-педагогічна проблема. *Професійна педагогіка і андрагогіка: актуальні питання, досягнення та інновації*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Кривий Ріг, 2017. С. 42–43.

38. Волкова Н. В. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів. *Підвищення якості освіти: стан, проблеми, перспективи*: матеріали Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції. Кривий Ріг, 2017. С. 50–52.

39. Волкова Н. В. Щодо підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Інформаційні технології в освіті, науці і виробництві (ІТОНВ-2017)*: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. Луцьк, 2017. С. 35–37.

40. Горбатюк Р. М., Волкова Н. В. Організація контролю навчальних досягнень майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій у процесі вивчення дисциплін загальнопрофесійної підготовки. *Підготовка фахівців у сфері освіти та освітнього менеджменту: європейський вимір*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Черкаси, 2018. С. 52–54.

41. Волкова Н. В. Професійно-педагогічні вміння в системі підготовки майбутніх інженерів-педагогів на основі компетентнісного підходу. *Підготовка конкурентоздатних фахівців: виклики сучасності*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Кривий Ріг, 2018. С. 102–104.

42. Волкова Н. В. Теоретичні основи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця, 2018. С. 117–120.

43. Горбатюк Р. М., Волкова Н. В. Формування інформаційної культури в майбутніх інженерів-педагогів. *Збірник наукових праць*. Вип. 10. Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2018. С. 65–69.

44. Горбатюк Р. М., Волкова Н. В. Професійно-педагогічні вміння в системі підготовки майбутніх інженерів-педагогів на основі компетентнісного підходу. *Мова, культура та освіта*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів і студентів. Вінниця: ВНАУ, 2018. С. 74–77.

45. Горбатюк Р. М., Волкова Н. В. Features of the professional activities of future engineer-and-teachers in the field of food technology. *Proceedings of the 1 International Scientific and Praktical Conference. Imperatives of civil society development in promoting national competitiveness*. Batumi, Georgia: Publishing House «Kalmosani», 2018. P. 203–206.

46. Волкова Н. В. Професіоналізм інженера-педагога у галузі харчових технологій як науково-педагогічна проблема. Четверті всеукраїнські педагогічні читання «Професійна успішність педагогічного працівника – основа якості освітнього процесу». Черкаси, 2019. С. 56–59.

47. Волкова Н. В. Теоретичні аспекти взаємозв'язку психолого-педагогічних і спеціальних дисциплін при підготовці майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Розвиток професіоналізму сучасного педагога в посткласичній парадигмі*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Черкаси, 2019. С. 52–54.

48. Волкова Н. В. Розвиток професіоналізму у майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Актуальні проблеми професійної та*

технологічної освіти: досвід та перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Умань, 2019. С. 55–60.

49. Волкова Н. В. Підвищення ефективності психолого-педагогічної підготовки – основа формування професіоналізму майбутнього інженера-педагога у галузі харчових технологій. *Інформаційні технології в освіті, науці і виробництві (ТІОНВ-2019)*: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. Луцьк, 2019. С. 36–38.

50. Волкова Н. В. Формування інформаційно-конструктивної компетентності майбутніх інженерів-педагогів в області харчових технологій. *Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців-педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях*: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. Бердянськ, 2019. С. 107–110.

51. Волкова Н. В. Сутнісно-змістова характеристика інформаційно-конструктивної компетентності майбутніх інженерів-педагогів в області харчових технологій. *Теоретико-методичні основи підготовки конкурентоздатних фахівців у контексті сучасного ринку праці*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Кривий Ріг, 2019. С. 55–59.

52. Волкова Н. В. Проектування та САПР об'єктів ГРГ. Лабораторний практикум для студентів спеціальності 015.16 Професійна освіта (Сфера обслуговування). Кривий Ріг, 2020. 128 с.

53. Волкова Н. В. Сутність і специфіка компетентно-діяльнісного підходу в системі вищої освіти при підготовці інженера-педагога у галузі харчових технологій. *Інноваційні педагогічні технології в цифровій школі*: матеріали II науково-практичної конференції молодих учених. Харків, 2020. С. 70–74.

54. Волкова Н. В. Принцип наступності компетентно-діяльнісного підходу у підготовці майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Педагогіка сучасності: виклики і перспективи цифрової доби*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Переяслав, 2022. С. 57–60.

55. Волкова Н. В. Інтерпретація отриманих результатів дослідження формування базових професійних компетенцій майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Глухів, 2022. С. 77–81.

56. Волкова Н. В. Моделювання процесу формування професіоналізму у майбутнього інженера-педагога у галузі харчових технологій в умовах університету. *Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії*: матеріали IV Всеукраїнського відкритого науково-практичного онлайн-форуму. Київ, 2022. С. 99–101.

57. Волкова Н. В. Моделювання освітньої технології формування професіоналізму інженера-педагога в процесі його професійної підготовки. *Філософські аспекти професійної освіти*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Херсон, 2022. С. 115–120.

58. Волкова Н. В. Моделювання процесу формування професіоналізму у майбутнього інженера-педагога в галузі харчових технологій. *Управління розвитком ЗП(ПТ)О на засадах педагогічної логістики: стан, реалії, досвід*:

матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Чернівці, 2022. С.150–154.

59. Волкова Н. В. Шляхи формування професійної майстерності майбутніх інженерів-педагогів з харчових технологій. *Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Глухів, 2022. С. 113–118.

60. Волкова Н. В. Підготовка майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій: компетентнісно-діяльнісний підхід. *Педагогіка сучасності: виклики і перспективи цифрової доби*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Переяслав, 2023. С. 90–94.

61. Волкова Н. В. Моделювання освітньої технології формування професіоналізму інженера-педагога у галузі харчових технологій у процесі його професійної підготовки. *Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій*: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. Глухів, 2023. С. 72–74.

62. Горбатюк Р. М., Волкова Н. В. Кваліфікаційні вимоги до підготовки бакалаврів спеціальності 015 «Професійна освіта. Сфера обслуговування». *Модернізація змісту освіти у підготовці майбутніх професійно-педагогічних фахівців*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Кривий Ріг, 2023. С. 77–79.

63. Горбатюк Р. М., Волкова Н. В. Формування готовності здобувачів вищої освіти до використання цифрових технологій у професійній діяльності. *Актуальні проблеми та перспективи технологічної і професійної освіти*: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. Кривий Ріг, 2023. С. 80–84.

64. Волкова Н. В. Основні параметри техніко-економічного обґрунтування ЗРГ, що проектується. *Гостинність, сервіс, туризм: досвід, проблеми, інновації*: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 2023. С. 101–103.

65. Горбатюк Р. М., Волкова Н. В. Критерії та показники ефективної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Інформаційні технології в освіті, науці і виробництві (ІТОВН-2023)*: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції. Луцьк, 2023. С. 112–114.

66. Волкова Н. В. Результативно-оціночний компонент організаційно-змістової моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів до використання педагогічного дизайну. *Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку*: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 2023. С. 238–242.

67. Волкова Н. В. Аналіз основних кваліфікаційних вимог освітньої програми 015.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) при вирішенні професійно-орієнтованих завдань. *Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Кременець, 2023. С. 27–30.

Особистий внесок здобувачки у наукових публікаціях, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації

Полягає в обґрунтуванні концепцій і положень досліджуваної проблеми, а саме: у [2] – дисертантці належить ідея застосування коучингових технологій, розкриття їх ролі в формуванні професійних дій майбутніх фахівців у педагогічній сфері, порівняльна характеристика традиційних технологій з інноваційними, акцентування уваги на позитивних сторонах їх у навчанні; опрацювання результатів, зібраних у ході дослідження, формулювання висновків їх результативності у підвищення якості навчання (0,15 авт. арк); у [3] – дисертантці належить обґрунтування структури готовності, змісту компонентів, критеріїв, показників сформованості її рівнів (0,15 авт. арк); у [4 – дисертантці належить обґрунтування методологічних підходів, принципів, їх ресурсних можливостей у підвищенні якості професійної підготовки до нестандартної педагогічної діяльності, аналіз здобутих результатів і висновків. (0,14 авт. арк.); у [24] – особистий внесок дисертантки полягає в обґрунтуванні особистісно-професійного саморозвитку здобувачів освіти в умовах постійних змін, трансформації цифрових технологій та їх швидкої адаптації до професійної діяльності. Окреслено види освітньої діяльності (застосування тренінгових методів (групові дискусії, рольові ігри, метод конкретних ситуацій тощо); виконання різних за складністю професійно-орієнтованих завдань; виконання нестандартних професійно-орієнтованих кейсів і завдань), які сприяють забезпеченню цілеспрямованого формування професіоналізму здобувачів освіти (0,2 авт. арк.); у [25] дисертантці належить обґрунтування сутності, змісту студентоцентрованого підходу до організації й реалізації професійної підготовки майбутніх фахівців до творчої діяльності (0,15 авт. арк.); у [26] дисертантці належить ідея реалізації проблемно-ситуаційного підходу до організації професійної підготовки майбутніх педагогів і використання інструментарію педагогічного дизайну як важливого ресурсу забезпечення продуктивності професійної підготовки майбутніх фахівців – (0,3 авт. арк.). У інших спільних публікаціях [за списком публікацій №№ 40, 43, 44, 45, 62, 63, 65] авторський внесок становить 50%.

Оцінка мови і стилю дисертації

Матеріал дисертаційного дослідження Наталії Валентинівни Волкової *«Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій»* викладено з дотриманням наукового стилю, в логічній послідовності, доступній для сприйняття.

Здобувачкою дотримано вимоги академічної доброчесності та не допущено її порушень під час дослідження.

За змістом дисертаційна робота *«Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій»*, її науково-прикладні результати та висновки *відповідають паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти*.

ВИСНОВОК

Ознайомившись з дисертацією Волкової Наталії Валентинівни *«Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій»* та науковими публікаціями, в яких

висвітлені основні наукові результати дисертації, а також взявши до уваги підсумки розширеного засідання кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету, вважаємо, що:

1. Дисертаційна робота Волкової Наталії Валентинівни «Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій» відповідає спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

2. Волковою Н. В. опубліковано за темою дисертації 67 наукових публікацій, з них 24 розкривають основний зміст дисертації, відображають наукову новизну отриманих результатів і відповідають вимогам п.7 та п.9 «Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (Постанова Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 року № 1197).

3. Дисертаційне дослідження Волкової Н. В. «Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій» відповідає вимогам п.7 та п.9 «Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (Постанова Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 року № 1197), які ставляться до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти і може бути прийнята до захисту у спеціалізованій вченій раді.

4. Дисертаційне дослідження Волкової Наталії Валентинівни «Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій» може бути рекомендована до захисту на здобуття ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти у спеціалізованій вченій раді.

РЕЦЕНЗЕНТ

доктор педагогічних наук,
професор, проректор з науково-педагогічної
роботи, європейської інтеграції та інновацій,
завідувач кафедри педагогіки, освітнього
менеджменту та соціальної роботи РДГУ

Ю. В. Пелех

РЕЦЕНЗЕНТ

доктор педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри
інформаційно-комунікаційних технологій
та методики викладання інформатики РДГУ

І. С. Войтович

РЕЦЕНЗЕНТ

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки,
освітнього менеджменту
та соціальної роботи РДГУ



З. М. Шевців